AUTOAPRECIEREA PERSONALĂ ŞI PROFESIONALĂ A PROFESORULUI – PAS IMPORTANT SPRE AUTOREALIZARE

Ecaterina MOGA

Mediocritatea nu poate deveni competenţă,
dar competenţa se poate transforma în excelenţă.
Peter DRUCKER

Autoaprecierea cadrului didactic cuprinde în sine sfera de apreciere personală şi profesională. Ea se referă la nucleul personalităţii acestuia şi este un mecanism psihologic important de reglare a comportamentului său, care în mod direct se răsfrânge asupra performanţelor sale şi a succesului personal şi profesional. O autoapreciere adecvată poate fi realizată în urma unui proces de cunoaştere şi redescoperire personală. Autocunoaşterea ca şi proces include debrifarea şi asimilarea informaţiei ce ţine de propria persoană, aici incluzându-se tot bagajul informativ privitor la propria identitate, cunoştinţe importante pentru individ. Cunoştinţele obţinute prin autoanaliză, autoapreciere, autocontrol, autocritică şi autodepăşire, pe care le deţine persoana în procesul de autoeducaţie şi învăţare permanentă, influenţează imaginea şi respectul de sine al individului, influenţând nu doar succesul profesional al acestuia, dar şi având un impact în dezvoltarea personalităţii elevilor. Autoaprecierea corectă a tânărului ca şi personalitate va influenţa în mod direct autoaprecierea sa şi din punct de vedere profesional.

Autoaprecierea reprezintă un nivel deosebit în dezvoltarea autoconştiinţei, bază pe care se formează o anumită atitudine apreciativă faţă de sine, faţă de capacităţile şi rezultatele propriilor activităţi. Autocunoaşterea cuprinde: conştientizarea aptitudinilor, intereselor şi sistemului de valori, conceptul despre sine care înglobează imaginea de sine şi stima de sine. Anume autocunoaşterea presupune formarea conceptului de sine care sumează totalitatea ideilor şi sentimentelor pe care individul le are despre el însuşi.

Cunoaşterea de sine este foarte importantă, omul care se cunoaşte pe sine, îşi cunoaşte reacţiile, capacităţile, punctele slabe şi punctele tari; ţine cont de posibilităţile sale şi limitele pe care le are deschizându-şi pista succesului personal şi profesional.

Pornind de la aceasta, am elaborat o FIŞĂ DE EVALUARE A CADRULUI DIDACTIC care cuprinde atât sfera personală, cât şi domeniul profesional. Fişa de evaluare şi autoevaluare a fost concepută în baza conceptului de *trepte şi strategii de dezvoltare* după Zig Ziglar [5], a Regulamentului de atestare a cadrelor didactice, a conceptului după Edward Deming – *Total Quality Management* [4], instrumentele de evaluare au fost elaborate şi propuse de Carolina Platon [6, p. 382- 391]. Conform acestor concepte, în devenirea unui profesor de excelenţă, trebuie parcurse anumite trepte, acestea constituind piloni în dezvoltarea profesională, ireale fără o reuşită personală, conform lui St.Covey [1, 2]. Axa instrumentală a autoevaluării, reflectată în chestionarul de autoevaluare, are la bază un algoritm de elaborare şi implementare, urmărind realizarea atât a scopului administrativ, cât şi a celui formativ.

Chestionarul cuprinde şase criterii majore, cu caracter psihologic general, care, în vizorul lui Z. Ziglar [5], reprezintă trepte şi piloni spre succes. Cele şase criterii înglobează explicit paisprezece indicatori importanţi pentru fiecare specialist de valoare implicat în învăţământ. Cadrul didactic trebuie să se autoevalueze pe scala de la 1 la 10, în conformitate cu calitatea şi valoarea pe care şi-o atribuie în dreptul fiecărei dimensiuni şi item. Rezultatul final al chestionarului se obţine prin media aritmetică a punctajului obţinut. Rezultatele respective sunt comparate cu rezultatele de la grilele de evaluare realizate de către comisia de asigurare internă a calităţii la nivel de instituţie.

Primul criteriu constă în perceperea *imaginii de sine* de către cadrul didactic, autoevaluată prin prisma *Dezvoltării personale*. Cercetările demonstrează că treapta de fundament ţine de psihologia individului, iar succesul în reuşita personală va determina reuşita profesională, care îl va conduce pe individ la eficienţă [1]. Un alt aspect indicat în chestionar se referă la competenţe profesionale de specialitate, psihopedagogice şi metodice ale profesorului. Acestea îl vor ajuta să identifice rezultatele pe care le urmăreşte, să le raporteze la expectanţele proprii, specificând acele comportamente necesare pe care să şi le însuşească.

Al doilea criteriu propus spre autoevaluare sunt *abilităţi şi competenţe în relaţiile cu ceilalţi*. La acest nivel, am propus spre autoevaluarea cadrului didactic aspectul de interrelaţionare: Abilitatea de a comunica; Abilitatea de a dezvolta relaţii cu ceilalţi; Aprecierea caracterului şi a valorii morale demonstrate în relaţiile cu elevii; Aprecierea relaţiilor cu colegii [3].

Al treilea criteriu reprezintă un pilon în dezvoltarea eficienţei şi atingerea succesului, a performanţei – *SCOPURILE,* urmărindu-se autoevaluarea

gradului de cunoaştere; formularea şi urmărirea spre realizare a *Viziunii personale/ profesionale* [2], prin: scopuri bine-definite; Program personal de activitate; Programul profesional de activitate.

Pe treapta a patra, autorul scării, Zig Ziglar, a înscris *atitudinea.* Deci, în grila de evaluare s-a luat ca și criteriu *atitudinea* [5], urmărindu-se în autoevaluare: responsabilitatea față de sine și alții; calitatea de model, mentor a profesorului pentru elevii din școală; Calitatea evaluării elevilor. Atitudinea, ca modalitate relativ constantă de raportare a individului față de anumite laturi ale vieții sociale și individuale, exercită o funcție direcțională și evaluativă și, în același timp, o funcție reglatoare asupra comportamentului în care se exprimă prin acțiuni corespunzătoare. Atitudinea cadrului didactic îi va influența comportamentul său, respectiv comportamentul cadrului didactic va influența atitudinea elevilor, care va determina comportamentul lor. La rândul său, atitudinea cadrului didactic va fi influențată de comportamentul elevilor. Acest ciclu continuu va determina atmosfera și condițiile de atingere a succesului sau de apariție a conflictului și succederea eșecului.

Pe *treapta a cincea* a scării, în conceptul autorului sus-numit, este poziționată *disponibilitatea de a munci*, aspect pe care l-am considerat un criteriu important în obținerea performanțelor. Prin fișa de autoevaluare au fost urmărite: Implicarea; Calitatea îndeplinirii responsabilităților specifice; Calitatea predării, a dinamicii, atmosferei și a activității lecțiilor; Implicarea în activitățile extracurriculare și extrașcolare; Implicarea în cadrul comisiilor de lucru.

Dorința şi motivația reprezintă *treapta a şasea* a scării, după Z. Ziglar, iar noi am urmărit prin autoevaluare autoapreciere indicatorilor: Motivația intrinsecă; Capacitatea de mobilizare în atingerea scopurilor și obținerea performanței. Acestea însoțesc drumul omului spre succes în atingerea statutului de performanță și eficiență.

În fiecare din noi este ascuns un potențial enorm care necesită a fi exploatat, dar acest potențial trebuie să fie descoperit și pus în contribuție, lucru care necesită efort, proces de acțiune, voință și dorință. Din aceste sfere ar trebui să rezulte și propriile expectanțe care apar trasate în mintea omului, pornind de la sfera gândirii lui. Gândurile care se reflectă asupra expectanțelor devin un tipar, o paradigmă care vor atrage din subconștient toate elementele ce conlucrează pentru realizarea acestor concepte, indiferent de natura lor în comportamente și rezultatele manifestate în exterior. Perceperea adevăratei identități, a valorii umane conduce la sporirea încrederii în sine, iar aceasta – la autoaprecierea adecvată și conturarea acelor așteptări care sunt realiste în atingere și care inspiră individul în obținerea succesului și a eficienței în fiecare sferă a vieții.

Referințe:

1. COVEY, St. R. *A 8-a treaptă a înțelepciunii. De la eficiență la măreție.* București: ALLFA, 2006. 392 p.

2. COVEY, St. R. *Eficiența în 7 trepe sau un abecedar al înțelepciunii.* București: ALLFA, 2009. 320 p.
3. DUMITRU, Ion Al. *Personalitate, atitudini și valori.* Timișoara: Editura de Vest, 2001. 256 p.
4. IOSIFESCU, Constantin Șerban. *Manual de evaluare internă a calității educației – draft pentru pilotare*. București, 2012, p. 95.
5. ZIGLAR, Z. *Dincolo de vârf. De la supraviețuire la echilibru, de la echilibru la reuşită, de la reuşită la permanența ei*. București: Curtea Veche, 2011. 323 p.
6. *Priorități actuale în procesul educațional.* Materialele conferinței științifice internaționale, 3 decembrie 2010. Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației. Chișinău, 2011. 683 p.